

Wsparcie instytucjonalne dla organizacji pozarządowych.

Poradnik dla jednostek samorządu terytorialnego i organizacji
pozarządowych.

Opracowano na podstawie rezultatów prac i uzgodnień w ramach projektu:

**Wielkopolska
działa razem**

**wdrożenie standardów współpracy
Samorządu Województwa Wielkopolskiego i NGO**

Poznań, czerwiec 2015

Spis treści

SPIS TREŚCI	2
WPROWADZENIE	3
UŻYTE SKRÓTY I WYBRANE ZWROTY	4
I. POJĘCIE I FORMY WSPARCIA INSTYTUCJONALNEGO	5
1. KOMÓRKA DS. WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	6
2. CENTRUM ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	7
3. COP W KONINIE JAKO PRZYKŁAD ROZWIĄZANIA MODELOWE	10
II. TRANSFER WIEDZY I PRAKTYK - OCZEKIWANIA WOBEC INFORMACJI, SZKOLEŃ I DORADZTWA DLA ORGANIZACJI	15
1. INFORMOWANIE O PLANACH ROCZNYCH I ZAKRESACH WSPÓŁPRACY	15
2. WSPÓŁPRACA I MONITOROWANIE POTRZEB ORGANIZACJI W ZAKRESIE REALIZOWANYCH ZADAŃ STATUTOWYCH ORAZ UJAWNIAJĄCYCH SIĘ TENDENCJE SPOŁECZNYCH	15
3. DOSTĘPNOŚĆ I JAWNOŚĆ INFORMACJI	16
4. WSPIERANIE ROZWOJU ORGANIZACJI I NOWYCH FORM AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ	17
5. UPOWSZECHNIANIE WIEDZY O INSTYTUCJI INICJATYWY LOKALNEJ.	18
III. OTWARTE KONKURSY OFERT NA REALIZACJĘ INICJATYW OBYWATELSKICH	20
1. OGŁOSZENIE O KONKURSIE OFERT	20
IV. USTAWOWE PODŁOŻE INSTYTUCJONALNEGO WSPARCIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	24
USTAWA O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE	24
USTAWA O SAMORZĄDZIE GMINNYM	25
USTAWA O SAMORZĄDZIE POWIATOWYM	25

Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie jest poradnikiem opisującym możliwe do zastosowania warianty wsparcia przez samorząd i jego jednostki działalności organizacji pozarządowych w tym procedury, rozwiązania i działania towarzyszące zlecaniu zadań organizacjom pozarządowym przez jednostki samorządu terytorialnego.

Poradnik adresowany przede wszystkim do przedstawicieli administracji samorządowej i organizacji pozarządowych w Wielkopolsce zainteresowanych poszerzeniem swojej wiedzy z zakresu wsparcia instytucjonalnego współpracy ww. dwóch sektorów na terenie naszego regionu.

Powstanie poradnika to jeden z efektów pracy zespołów złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych i administracji samorządowej zaangażowanych w realizację projektu **„Wielkopolska działa razem - wdrożenie standardów współpracy Samorządu Województwa Wielkopolskiego i NGO”** realizowanego przez Forum Rozwoju Nowoczesnych Technologii w partnerstwie z Samorządem Województwa Wielkopolskiego na przestrzeni 2014-2015.

Realizatorzy projektu stawiali sobie za cele wskazanie praktycznych rozwiązań i ich uwarunkowań, przybliżenie źródeł informacji, stworzenie platformy internetowej, która umożliwi sprawniejszą współpracę samorządu województwa z mieszkańcami, którzy aktywnie zmieniają rzeczywistość wokół siebie i mają na względzie dalszy rozwój regionu i jego społeczności obywatelskich.

Użyte skróty i wybrane zwroty

Ustawa OPP - Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2003 nr 96 poz. 873) - [pobierz](#)

UMWW – Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu

JST – jednostka samorządu terytorialnego

Niekiedy skróty JST i UMWW są w tym opracowaniu stosowane zamiennie. UMWW jednakże stosowany jest głównie wtedy, kiedy jakiś opis dotyczy szczególnej sytuacji związanej z tym urzędem.

NGO – organizacja pozarządowa (ang. non-governmental organization) – w niniejszym opracowaniu skrót ten oznacza zarówno organizacje pozarządowe jak i podmioty zrównane z nimi w prawach w myśl Ustawy OPP (podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 Ustawy OPP)

Oferent – podmiot składający ofertę na realizację zadania publicznego, najczęściej NGO

Zleceniobiorca zadania publicznego (wykonawca) - podmiot (NGO), któremu została przyznana dotacja i który podpisał z JST umowę na realizację zadania publicznego

Zleceniodawca zadania publicznego – JST, która ogłosiła konkurs i zleciła innym podmiotom (NGO) realizację zadania/zadań publicznych

I. Pojęcie i formy wsparcia instytucjonalnego

Zgodnie z definicją T. Pszczołowskiego instytucja to organizacja będąca zespołem współdziałających osób wyposażonych w zasoby¹. Pojęcie instytucji jest tożsame z pojęciem organizacji w znaczeniu rzeczowym. W tym sensie dla przykładu J. Zieleniewski używa terminu instytucja rozumiejąc ją jako twór społeczny czyli „rzecz zorganizowaną”, w której skład wchodzi ludzie i ich aparatura². Również A. Bednarski pojęcia organizacja używa zamiennie z pojęciem instytucja³. Analogiczna sytuacja występuje w innych podręcznikach i monografiach z zakresu nauk o zarządzaniu lub nauk o organizacji⁴. Zatem uwzględniając powyższe znaczenie terminu „instytucja”, wsparcie instytucjonalne byłoby wsparciem udzielanym przez organizacje zarówno z otoczenia administracji publicznej ale również biznesu (np. działalność CSR banków i firm) oraz innych organizacji pozarządowych (np. granty Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności).

W niniejszym opracowaniu ograniczymy się jednak węższego politologicznego pojęcia instytucji, które dotyczy jedynie administracji publicznej a konkretniej - administracji samorządowej ze względu na większą jej styczność z organizacjami pozarządowymi.

Według opinii wyrażonych przez uczestników projektu wsparcie instytucjonalne organizacji pozarządowych w gminie lub mieście ma pozytywny wpływ na działalność trzeciego sektora a głównymi elementami owego wsparcia mogą być np.:

- samodzielna komórka ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi w ramach struktur urzędu, lub komórki powoływane do współpracy z organizacjami pozarządowymi w ramach wydziałów. To ostatnie rozwiązanie jest praktykowane w urzędach dużych miast,
- samodzielne centra powoływane przez samorząd jak w przypadku m. Konin - Centrum Organizacji Pozarządowych i m. Poznań Poznańskie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu „Centrum Bukowska”,
- Rada Działalności Pożytku Publicznego –powoływana przez jednostki dla których pełnią rolę doradczą, opiniotwórczą i konsultacyjną; rada powoływana jest na wniosek organizacji pozarządowych.

¹ T. Pszczołowski, Mała encyklopedia prakseologii i teorii organizacji, Ossolineum, Wrocław 1978, s. 86 (hasło: instytucja)

² J. Zieleniewski, Organizacja zespołów ludzkich, PWN, Warszawa 1976, s.84

³ A. Bednarski, Zarys teorii organizacji i zarządzania, Dom Organizatora TNOiK, Toruń 2001, s. 133

⁴ Podstawy nauki o organizacji, red. S. Marek, M. Białasiewicz, PWE, Warszawa 2008, s. 15

Wartością wynikającą z powoływania rad jest to, że składa się ona z przedstawicieli środowisk organizacji pozarządowych i administracji publicznej, co pozwala na wypracowywanie wspólnych celów i rozwiązań, uwzględniających różne perspektywy i możliwości prawno-organizacyjne realizacji założeń. Szczegółowe i aktualizowane informacje na temat trybu powoływania rad, ich składów publikowane są w internetowym poradniku portalu organizacji pozarządowych - [poradnik.ngo.pl](http://www.zlecaniezadan.pl/Home/Dashboard).
<http://www.zlecaniezadan.pl/Home/Dashboard>

Praktyczne rekomendacje autorstwa uczestników projektu WDR:

- Stworzenie ogólnodostępnej, łatwo dostępnej, przejrzystej i zrozumiałej oferty lub katalogu możliwości oraz form współpracy i wsparcia instytucjonalnego JST dla obywateli, ich zrzeszeń i organizacji pozarządowych.
- Zawartość oferty infrastrukturalnej powinna zawierać katalog zasobów takich jak np. bazę lokalową z której mogą korzystać obywatele, ich zrzeszenia i organizacje pozarządowe. Katalog powinien być stale aktualizowany wraz z najmami, planami wykorzystania.
- Publikowanie zasad i procedur (również wyłączeń) dotyczących korzystania z takiej infrastruktury. Terminarz wykorzystania np. zasobów lokalowych powinien być jawny i ogólnodostępny oraz systematycznie aktualizowany.

1. Komórka ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi

Cele działalności komórek organizacyjnych ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi wbudowanych w strukturę danej instytucji skupiają się na:

- włączaniu organizacji do procesów decyzyjnych, na etapie przygotowawczym, planistycznym,
- podnoszeniu wiedzy i umiejętności członków i zarządów organizacji w zakresie zarządzania organizacjami, marketingu społecznego, zarządzania zespołami oraz pracownikami oraz zarządzania projektami,
- prowadzeniu polityki informacyjną nastawionej na docieranie do jak najszerszej grupy odbiorców, w tym powiadamiają o wyznaczonych celach strategicznych, podjętych chwałach, planach konkursów i regrantingu.

Wsparcie instytucjonalne dotyczy przede wszystkim rozdysponowania środków publicznych poprzez ogłaszane konkursy ofertowe, dotacyjne i celowe do których mogą aplikować organizacje. Zakres tematyczny konkursów zgodny jest z zapisami z uchwał i zarządzeń oraz strategiami rozwoju jak i planami realizacji polityk społecznych określanych jako działania.

Wydziały zajmujące się współpracą z organizacjami ogłaszają konkursy w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) oraz na urzędowej stronie internetowej w komunikatach danego urzędu/ wydziału, tam gdzie działają centra współpracy – dodatkowo ich strona jest głównym, skonsolidowanym nośnikiem tych informacji, co znacznie ułatwia organizacjom dotarcie do odpowiednich informacji pochodzących z różnych wydziałów.

2. Centrum Organizacji Pozarządowych

Realizowane są różne wzorce działalności Centrów Organizacji Pozarządowych. Najczęstszym rozwiązaniem jest zlokalizowanie takiego centrum w obiektach odzyskiwanych, rewitalizowanych, zaopatrzonych w odpowiednią infrastrukturę. Taka lokalizacja wspomaga rewitalizację zaniedbanych miejsc, przyczynia się do napływu nowych ludzi, wpływa pozytywnie, bezpośrednio na społeczność sąsiedzką. W obiektach rewitalizowanych, adaptowanych do nowych funkcji w ramach infrastruktury, organizacje mogą korzystać z biur, sal konferencyjnych i szkoleniowych ponosząc koszty zużytych mediów. Tak rozumiana baza infrastrukturalna ogranicza koszty organizacji i pozwala im na skupienie się na realizacji zadań statutowych. Należy tu nadmienić, że w takim obiekcie można zlokalizować centrum informacji dla obywateli, realizować zatrudnienie wspomagane i zapewnić JST bezpośredni wpływ na rozwój organizacji i ich kreatywności.

Takie rozwiązanie przyjęto w Koninie. W Koninie w lutym 2014 roku oddano do użytku Konińskie Centrum Organizacji Pozarządowych. Centrum jest wydziałem Urzędu Miejskiego w Koninie, gdzie swoje biuro ma również Pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych i osób niepełnosprawnych.

Siedziba i logo COP w Koninie.

Podobna koncepcja przyświecała twórcom Poznańskiego Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu „Centrum Bukowska”. Taka sama koncepcja była realizowana w Berlinie w latach dziewięćdziesiątych i na początku obecnego stulecia, jednakże wraz z ograniczeniem funduszy unijnych zostały drastycznie ograniczone źródła finansowania organizacji pozarządowych których liczba spadła. Obecnie w każdej dzielnicy miasto użycza organizacjom lokale miejskie na preferencyjnych warunkach, a zadania publiczne np. w dziale usług socjalnych są realizowane przez jednostki miasta i firmy prywatne. Dlatego przy powoływaniu COP należy uwzględniać różne scenariusze rozwojowe, które uwzględniać będą zmieniające się otoczenie gospodarcze. W Wielkiej Brytanii z kolei, utrzymano centra organizacji pozarządowych, łącząc je często z ośrodkami kultury, bibliotekami. Takie połączenie funkcji wydaje się obecnie bardziej trwałe.

Innym przykładem wspólnej działalności organizacji przy wsparciu ze strony gminy jest warszawskie „Centrum Szpitalna” prowadzone przez Federację Organizacji Pozarządowych. Centrum Szpitalna to zarówno fizyczne miejsce jak i nazwa koncepcji współdziałania organizacji pozarządowych. Fizycznie jest to miejsce z biurami i infrastrukturą, w którym znalazły lokum organizacje, które opłacają minimalny czynsz i współdzielą koszty bieżącego utrzymania. Co istotne Centrum Szpitalna pełni rolę wspierającą merytoryczną i techniczną dla innych organizacji.

W różnych okresach działalność Centrum przybierała różne formy organizacyjne i stało się ono inkubatorem i zapleczem dla wielu lokalnych organizacji i krajowych organizacji sieciowych. W oparciu o taką ideę powstało w Wielkopolsce Centrum PISOP w Lesznie.

W perspektywie długofalowej obserwujemy zmianę celów niezależnych centrów, poprzez fazę organizacji parasolowej (ang. umbrella organization) w podmioty gospodarcze nastawione na zysk własny i dominujące w sektorze realizacji zadań publicznych, a z kolei w przypadku centrów lokalnych poszerzenie ich działalności i współtworzenie centrów animacji społecznej, szczególnie w obszarze działalności kulturalnej i profilaktyki oraz interwencji społecznej. Te pierwsze (organizacje parasolowe) stają się organizacjami zarządzającymi innymi organizacjami, które nie oferują swoich usług bezpośrednio obywatelom, społecznościom, pełnią role polityczne i opiniotwórcze.

Na przykładzie Centrum Organizacji Pozarządowych (COP) w Koninie możemy obserwować obecnie drugi omówiony wariant rozwojowy centrów organizacji pozarządowych. COP jest miejscem otwartym dla przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz grup inicjatywnych i nieformalnych podejmujących kroki utworzenia organizacji. Centrum służy integracji III sektora, inicjuje partnerstwa organizacji między sobą, ale również sprzyja współpracy z samorządem i biznesem, tym bardziej skutecznie, że ma oparcie w strukturach administracji, wspiera pracowników

w odpowiednim przygotowaniu zadań i konkursów. Obecnie z bieżącej oferty COP w Koninie korzysta w różnej formie ok. 150 organizacji.

Co istotne COP staje się również punktem konsultacji i wsparcia dla obywateli poprzez m.in. udzielanie porad prawnych, udzielania wsparcia w zakresie procedur administracyjnych, itp. W przeciwieństwie do centrów prowadzonych z inicjatywy pojedynczych organizacji czy federacji, centra wspierane przez JST są także oparciem dla inicjatyw nieformalnych, inicjatyw senioralnych i kulturalnych, co skutkuje pozytywnie na pozyskiwanie nowych osób angażujących się w sprawy lokalne i działalność obywatelską związaną z podejmowaniem odpowiedzialności i współtworzenie społeczności lokalnej na wielu wymiarach.

Za jedno z najważniejszych działań COP należy uznać wszechstronne informowanie o możliwościach, inicjatywach, konkursach adresowanych do organizacji i wspólnych działań na zasadach partnerstwa. Te działania nie powielają tych prowadzonych np. portalu ngo.pl czy wortalu specjalistycznych ale poszerzają i uzupełniają jego ofertę o cały wachlarz informacji i inicjatyw lokalnych – dostępnych przez platformy informacyjno-szkoleniowe. Komunikacja z organizacjami nie obciąża pracowników odpowiednich wydziałów, ponieważ w miarę możliwości, stosowane są takie same zasady konkursowe, a przypadku wątpliwości pracownicy COP szybko kontaktują się z odpowiednimi osobami, wyjaśniają wątpliwości - odpowiedzi publikują na stronie, w ten sposób umożliwiając wszystkim stronom zapoznanie się z wyjaśnieniami. Ta praktyka skraca procedury zadawania pytań, realizuje zasadę jawności i transparentności i docelowo buduje zaufanie pomiędzy stroną społeczną a organizacjami. Również wizerunkowo jest to korzystne rozwiązanie, ponieważ w jednym miejscu prezentowane są wszystkie formy współdziałania samorządu ze społeczeństwem.

3. COP w Koninie jako przykład rozwiązania modelowego

Koncepcja utworzenia Centrum Organizacji Pozarządowych w Koninie została opracowana przez Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych i Organizacji Pozarządowych – Bartosza Jędrzejczaka. Centrum łączy sektor samorządowy i pozarządowy, jest miejscem współdziałania jednostek Urzędu Miejskiego i III sektora. Centrum inspiruje organizacje, ale również nieformalne grupy do działania, zawiązywania stowarzyszeń, organizowania się w sprawach ważnych dla mieszkańców miasta. Idea zrodziła się w 2012 roku i została zaakceptowana przez władze miasta Konina. Od tego momentu zaczął się proces urzeczywistniania Centrum, który uwieńczony został 26 lutego 2014 roku oficjalnym otwarciem COP jako nowego wydziału Urzędu Miasta Konin.

Posiedzenie Konińskiego Okręgowego Związku Żeglarskiego z władzami Miasta Konina

Spotkanie ze zwycięzcami konkursu na minigranty Wielkopolska Wiara

Źródło: COP w Koninie

W Centrum prowadzone jest doradztwo w zakresie rejestracji organizacji pozarządowej, realizacji projektów i bieżącej pracy organizacji, a także szkolenia z zakresu pozyskiwania funduszy, zarządzania zespołem pracowników i wolontariuszy, które cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem ze strony liderów, działaczy i wolontariuszy organizacji pozarządowych. Do tej pory w Centrum zostało zorganizowanych kilkadziesiąt szkoleń z zakresu m.in.: pozyskiwania funduszy norweskich, pozyskiwania środków z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, autoprezentacji, współpracy z mediami, kreatywności, skutecznej komunikacji - klucza do efektywnej współpracy organizacji pozarządowych i administracji publicznej, współpracy ngo-biznes, tworzenia programu współpracy NGO z samorządem, warsztaty indyjskie.

Ponadto w ramach COP lub przy jego wsparciu realizowane są następujące działania:

- 1) W czasie rozliczeń zeznania rocznego PIT w Centrum odbywają się dyżury pracowników Urzędu Skarbowego w Koninie dla mieszkańców gminy. W ich trakcie pracownicy US pomagali przy wysłaniu zeznania rocznego przez Internet oraz wyjaśniali problemy związane z rozliczeniem rocznym.
- 2) W kwietniu 2014 r. w Centrum miało miejsce ogłoszenie oficjalnych wyników badania ankietowego przeprowadzonego w ramach projektu zrealizowanego przez Miasto Konin, Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Koninie, Konińską Radę Działalności Pożytku Publicznego oraz Instytut Technologii Sp. z o.o., które opracował Dziekan Wydziału Społeczno-Humanistycznego w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Koninie dr Artur Zimny. Badanie miało na celu zbadanie trzeciego sektora w Koninie i stworzenie bazy danych organizacji. Baza jest cały czas aktualizowana przez pracowników Centrum poprzez wysyłanie ankietowego formularza do nowopowstałych NGO.

Natomiast z drugiej części badania dotyczącego potrzeb sektora pozarządowego w Koninie wyniknęły następujące wnioski:

- ponad połowa przeankietowanych organizacji wyraża potrzebę organizacji szkoleń z zakresu pozyskiwania funduszy na swoją działalność, promocję NGO, a także poradnictwa prawnego,
- ponad połowa organizacji wyraża zapotrzebowanie na korzystanie z zaplecza technicznego COP i pomieszczeń Centrum.

Wyżej opisane badanie było swego rodzaju „drogowskazem” dla Centrum w planowaniu swojej działalności. Dlatego też Centrum doskonale odpowiada na potrzeby trzeciego sektora.

- 3) Kierownik Centrum prowadził spotkania z dziećmi konińskich szkół w celu pokazania i lepszego zrozumienia czym jest społeczeństwo obywatelskie tzw. „Lekcje obywatelskie”. Prowadzone były dla dwóch szkół podstawowych (Szkoła Podstawowa nr 4 w Koninie i Szkoła Podstawowa nr 15 w Koninie) i jednego Gimnazjum (Gimnazjum nr 6 - Szkoły Mistrzostwa Sportowego im. Janusza Kusocińskiego w Koninie).
- 4) W Centrum odbywały się także maratony pisania wniosków do Konińskiego Budżetu Obywatelskiego, w których mogli uczestniczyć wszyscy zainteresowani złożeniem wniosku.
- 5) Centrum jest miejscem gdzie członkowie Rady Seniorów w Koninie mieli swoje dyżury, w trakcie których seniorzy mogli osobiście zgłaszać się z problemami, oczekiwaniami, a także potrzebami w zakresie poprawy jakości życia w mieście.

- 6) W Centrum odbywało się też wiele konferencji prasowych, organizowały je m.in.: Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Koninie, organizatorzy III Turniej Koszykówki na Wózkach, Konińska Rada Działalności Pożytku Publicznego (której COP jest siedzibą).
- 7) W ramach wizyty studyjnej zorganizowanej przez Szkołę Liderów w COP goszczono liderów organizacji pozarządowych z Białorusi. Konin został wybrany spośród gmin z całej Wielkopolski jako przedstawiciel województwa.
- 8) COP jest często odwiedzany przez działaczy z całej Polski. Tylko w październiku br. gośćmi Centrum było łącznie ponad 40 liderów organizacji pozarządowych i samorządowców z Dolnego Śląska.
- 9) W Centrum konsultowano wraz z organizacjami pozarządowymi projekt *Programu Współpracy Samorządu Miasta Konina z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2015 rok* i projekt *Wieloletniego Programu Współpracy Samorządu Miasta Konina z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2015-2019*.
- 10) W czasie trwania IX edycji programu Profilaktyka a Ty, COP był główną kwaterą eventu. Tu także odbyły się szkolenia dla PaT-owców z zakresu działalności organizacji pozarządowych.
- 11) Ponadto Centrum jest miejscem, gdzie odbywały się wystawy fotograficzne osób z niepełnosprawnością intelektualną w ramach projektu Fundacji im. Doktora Piotra Janaszka Poddaj Dalej „Moje Miasto. Konin widziany oczami osób z niepełnosprawnością intelektualną”, przygotowania taneczne uczestniczek „Akademii Życia” do czirlidowania KSS Mustang (konińska pierwszoligowa drużyna koszykarska na wózkach) do III Turnieju Koszykówki na Wózkach.

Trening cheerleaderek KSS Mustang w COP

Otwarcie wystawy fotograficznej „Ja i Moje Miasto. Konin...”

Źródło: COP w Koninie

12) Centrum było współorganizatorem wydarzeń w trakcie Tygodnia Organizacji Pozarządowych w Koninie, które miały miejsce w sierpniu br. Organizacje miały możliwość wystawienia swoich stoisk w czasie trwania Jarmarku św. Bartłomieja i promowania swojej działalności.

13) COP jako jeden z nielicznych wydziałów urzędów miast w całej Polsce a jako jedyny w Koninie posiada swoją stronę na portalu społecznościowym facebook, która jest codziennie aktualizowana a także swoją podstronę na serwisie urzędowym Miasta Konina: konin.pl.

Profil Centrum Organizacji Pozarządowych w Koninie na portalu Facebook:

Podstrona dla NGO na portalu www.konin.pl

Kompleks COP

W Centrum kooperują obok siebie: biuro pełnomocnika, sklep ze sprzętem medycznym, mieszkania treningowe dla osób niepełnosprawnych oraz hostel.

Konin za projekt „Mieszkania treningowe w Centrum Organizacji Pozarządowych w Koninie” został nagrodzony w konkursie „Samorząd równych Szans 2013”, a także w kolejnej edycji tego konkursu. Stworzona koncepcja sprzyja potrzebom organizacji pozarządowych i ma służyć mieszkańcom, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych oraz seniorów.

Warto dodać, że pomysł na funkcjonowanie Centrum Organizacji Pozarządowych w Koninie powiązany jest z aktywizacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych ruchowo. Dzięki współpracy Miasta Konin z Fundacją im. Doktora Piotra Janaszka PODAJ DALEJ i pozyskanemu przez Fundację grantowi, nad Centrum Organizacji Pozarządowych utworzono mieszkania treningowe, w których osoby niepełnosprawne podejmą naukę samodzielnego życia.

Konińskie Centrum Organizacji Pozarządowych to świetny przykład połączenia działań samorządu, organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej. Wyremontowane kamienice przy ulicy 3 Maja 1-3 na Starówce w Koninie są miejscem otwartym dla społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb organizacji pozarządowych i osób niepełnosprawnych.

Na parterze budynku znajduje się Centrum Organizacji Pozarządowych, które jest siedzibą Pełnomocnika ds. Organizacji Pozarządowych i Osób Niepełnosprawnych. Centrum oferuje wsparcie dla konińskich organizacji pozarządowych. Ponadto na parterze znajduje się również podmiot ekonomii społecznej – sklep ze sprzętem medycznym prowadzony przez spółdzielnię socjalną „Sport i Rehabilitacja”. Na pierwszym piętrze kamienicy mieszczą się mieszkania treningowe (Akademia Życia).

Ogólnie w projekcie mieszkań treningowych w ciągu pięciu lat ma wziąć udział 50 osób, z różnym stopniem niepełnosprawności. Obecnie w dwóch dużych mieszkaniach zamieszkuje 8 osób, które przez pół roku otrzymują indywidualnie dobrane wsparcie asystentów, trenerów, coachów i psychologów, by w przyszłości podjąć staż zawodowy i próbę samodzielnego życia. Program jest dla uczestników bezpłatny, dzięki wsparciu finansowemu duńskiej Fundacji VELUX.

Ostatnim elementem kompleksu COP jest znajdujący się na poddaszu kamienicy hostel prowadzony przez lokalną spółdzielnię socjalną BLUES HOSTEL, którego celem jest aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnością.

II. Transfer wiedzy i praktyk - oczekiwania wobec informacji, szkoleń i doradztwa dla organizacji

1. Informowanie o planach rocznych i zakresach współpracy

Dobłą praktyką jest organizacja spotkań dotyczących planów realizacji programu współpracy, priorytetów na dany rok oraz podsumowań półrocznych.

Na poziomie regionalnym spotkania powinny się odbywać w Poznaniu dla programów regionalnych oraz w stolicach subregionów – dzięki czemu więcej zainteresowanych osób będzie mogło wziąć w nich udział. Terminy spotkań powinny być wyznaczone w ciągu 1-2 miesięcy po zatwierdzeniu Programu Współpracy.

Na poziomie lokalnym spotkania planistyczne sprawdzają się na poziomie gmin oraz na poziomie powiatów i w obrębie klastrów czego dowodem są działania podejmowane na terenie Kalisza i w powiecie.

Każde spotkanie może być okazją do odświeżenia przez urząd list aktywnych organizacji, przeglądu i aktualizacji danych. Osoby odpowiedzialne za współpracę z organizacjami mogą na miejscu aktualizować bazę organizacji i zadań przez nie realizowanych a także dokonywać wpisów tzw. koncepcji realizacji, które mogą być podstawą do kształtowania realistycznych oczekiwań konkursowych adresowanych do konkretnych odbiorców zgodnie z ich możliwościami i potrzebami. Należy zwrócić uwagę na zwartość informacyjną i język prezentacji podczas spotkań, ponieważ zdaniem praktyków stanowią one często barierę nie do pokonania.

2. Współpraca i monitorowanie potrzeb organizacji w zakresie realizowanych zadań statutowych oraz ujawniających się tendencji społecznych

Na podstawie zgłoszonych opinii rekomendujemy aby urząd regularnie informował na swojej stronie/stronach internetowych o najważniejszych wydarzeniach, uchwałach, postanowieniach dotyczących bezpośrednio lub mogących mieć wpływ na działalność społeczną. Również niezbędna jest baza danych o punktach konsultacyjnych oraz organizacjach pozarządowych prowadzących usługi doradcze dla NGO w subregionach.

Rola Pełnomocnika ds. organizacji pozarządowych jest kluczowa na poziomie powiatu, województwa a to w celu regularnego badania potrzeb, trendów, zmian w otoczeniu społecznym, za jeden z głównych celów funkcjonalnych można uznać utrzymywanie regularnego kontaktu z punktami informacyjnymi w zakresie:

- aktualizacji oferty i jej dostępności,
- monitorowania problemów NGO na terenie danego subregionu,
- najważniejszych wydarzeń skierowanych do organizacji pozarządowych subregionu,
- wspierania lub koordynowania projektów o zasięgu subregionalnym i ponadregionalnym,
- działań Pełnomocnika ds. organizacji pozarządowych skierowanych do NGO.

Kontakt powinien mieć charakter bieżący, uzyskane informacje powinny być umieszczone na stronie urzędu i oddanej do dyspozycji organizacjom stronie www.wielkopolskiewici.pl.

3. Dostępność i jawność informacji

W ślad za rozwojem technologicznym i innowacjami zwiększa się liczba możliwości bezpośredniego komunikowania. Młode pokolenie aktywnych społecznie osób rekomenduje wykorzystanie Internetu do przekazywania informacji w tym streamowanie (SIPSTV, Youtube, inne) spotkań, szkoleń, wydarzeń realizowanych przez Urząd.

Nowe technologie są olbrzymią szansą na dotarcie do większej grupy odbiorców. Streaming w rzeczywistym czasie daje możliwość uczestnictwa osobom, które zrezygnowałyby udziału w spotkaniu z powodu odległości / niepełnosprawności lub innych obowiązków. Niebagatelne znaczenie ma również koszt organizacji spotkań, dojazdów, które zwykle ponoszone są także przez organizacje, a których to kosztów ani organizatorzy ani budżety projektowe tych organizacji nie przewidują. Wykorzystanie nowych technologii jest również metodą budowania mostów międzypokoleniowych, młode pokolenie widzi w tych rozwiązaniach większe i lepsze szanse na współuczestniczenie w ważnych zdarzeniach, z kolei starsze ma okazję do wejścia do świata nowych rozwiązań ICT.

4. Wspieranie rozwoju organizacji i nowych form aktywności obywatelskiej

Celem opracowania planu działania WRDPP jest wzmocnienie integracji III sektora w Wielkopolsce. Planowane również badania społeczne, bezpośrednie konsultacje pozwolą na szybkie reagowanie na pojawiające się trendy i potrzeby co wydatnie może przybliżyć samorząd wojewódzki i samorzady lokalne do zachodzących zmian w otoczeniu i odpowiednie reagowanie. Kluczowe znaczenie będzie miało wspieranie młodych organizacji lub wspieranie rozwoju inicjatywnych grup obywatelskich czy to w ramach partnerstw czy w okresie przejściowym dzięki regrantingowi (redystrybucja środków na dotacje poprzez doświadczone organizacje).

Młode organizacje są w gorszym położeniu niż organizacje z długim stażem, dlatego w praktyce europejskiej przewiduje się podział dotacji również w oparciu o wskaźnik długości życia organizacji, i tak dla przykładu tzw. Fundusz Mechanizmu Norweskiego / EEA Grants przewidział nabory w transzach dla dużych, średnich i małych organizacji. Również godne polecenia są bardzo dobre praktyki w zakresie planowania wydatków i budżetów projektów tj. podział w przypadku małych organizacji na 3 grupy wydatków:

- kwalifikowalne związane z realizacją zadań,
- do 20% całości na wydatki administracyjne organizacji (podstawy bezpiecznego działania organizacji),
- trzeci rodzaj wydatków - na rozwój umiejętności członków organizacji takich jak m.in. zarządzanie projektami, zakup licencji i oprogramowania.

Ten wzorzec jest powszechnie stosowany w krajach skandynawskich co dość skutecznie eliminuje „kreatywność projektową” i pozwala organizacjom na koncentrowanie się na celach statutowych i projektowych. Również podział tematyczny (obszarowy) konkursów wyraźnie zaznacza podział na projekty nakierowane na zadania socjalne i interwencje, dalej na innowacje społeczne, w ścieżce na realizację projektów kulturalnych zwraca się uwagę na ich oddziaływanie na integrację lokalną, a ścieżka projektów tzw. obywatelskich nastawiona jest na inicjatywy wspierające demokrację, postawy obywatelskie i angażowanie młodych pokoleń. Podobne podejście do wzmocniania organizacji i postaw obywatelskich reprezentowane jest przez samorzady niemieckie, niderlandzkie i austriackie. W tych krajach obserwuje się również wyższą odpowiedzialność a społeczności lokalne, wyższy wskaźnik udziału w wyborach, możemy zatem wnioskować, że takie świadome działania dają skutek długofalowy. W tym przypadku należy również zwrócić uwagę na fakt, iż działania mające na celu wzbudzenie i wzmocnienie pro aktywnych postaw obywatelskich planowane są w odniesieniu do całych rzesz obywateli bez wyodrębniania i kierowania działań li tylko do młodzieży szkolnej. Jest to jedno z szerokiej palety działań mających na celu wiązania młodych

obywateli z doświadczonymi pokoleniami, miejscem pochodzenia i jego tradycjami oraz ograniczenia przyszłej migracji.

Praktyczne rozwiązania sprzyjające wzmocnieniu nowych organizacji i organizacji bez doświadczenia dotacyjnego:

- Promowanie dodatkową punktacją organizacji, które nie uczestniczyły w konkursach dotychczas.
- Przygotowanie konkursu skierowanego tylko dla „młodych organizacji”, które nie uczestniczyły w konkursach do tej pory – ścieżka „małych dotacji”
- Przygotowanie konkursu w trybie re-grantingu w zakresie niewielkich dotacji (np.: do 5000 zł). Jedna organizacja otrzymuje środki na przeprowadzenie wielu konkursów w ramach otrzymanych środków.

5. Upowszechnianie wiedzy o instytucji inicjatywy lokalnej.

Institucja inicjatywy lokalnej pomimo tego, iż jest obecna w prawie od 2010 roku nie jest rozpowszechniona w Wielkopolsce. Ma ona na celu wzmocnienie współuczestnictwa (partycypacji) obywateli, przede wszystkim na szczeblu lokalnym, w procesach decyzyjnych począwszy od coraz popularniejszego budżetu obywatelskiego po istotne decyzje inwestycyjne

„Zakres zadań publicznych, które mogą być realizowane w ramach inicjatywy lokalnej został określony w ustawie dość szeroko. W świetle art. 19b ust. 1 pkt 1–6 ustawy obejmuje on bowiem obszar zadań związanych z działalnością wspomagającą rozwój wspólnot i społeczności lokalnych w sferach: budowy, rozbudowy lub remontu dróg, kanalizacji, sieci wodociągowych, budynków oraz obiektów architektury stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego; działalności charytatywnej; podtrzymania i upowszechniania tradycji narodowej; pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej; działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego; promocji i organizacji wolontariatu; edukacji, oświaty i wychowania; działalności w sferze kultury fizycznej i turystyki, ochrony przyrody, w tym zieleni w miastach i wsiach, a także porządku i bezpieczeństwa publicznego” (Maciej Serowaniec, Katedra Prawa Konstytucyjnego Wydział Prawa I Administracji UMK, str. 254 Inicjatywa lokalna jako instrument partycypacji obywateli w podejmowaniu rozstrzygnięć na poziomie lokalnym. / www.wspia.eu/file/15786/18-SEROWANIEC.pdf/

Wzmocnienie instytucji inicjatywy lokalnej może nastąpić poprzez szeroki dostęp do atrakcyjnej wizualnie i przyjaznej w warstwie językowej informacji kierowanej tak do członków organizacji pozarządowych jak i szerszego grona odbiorców.

Proponujemy wykorzystanie szerokiego wachlarza możliwości:

- Umieszczanie na tworzonej platformie Internetowej bazy/katalogu ofert szkoleniowo-doradczych z zakresu możliwości, form organizacji i realizacji inicjatywy lokalnej.
- Umieszczanie na tworzonej platformie Internetowej w katalogu „dobrych praktyk” udanych przykładów (wraz ze wskazówkami) zrealizowanych form inicjatywy lokalnej z podziałem na wielkość gmin, powiatów.
- Umieszczanie na tworzonej platformie Internetowej w katalogu „dobrych praktyk” poradników i scenariuszy udanych inicjatyw wraz kosztami tych przedsięwzięć.
- Podjęcie działań informujących, inspirujących i inicjujących realizację inicjatyw lokalnych, w tym poprzez konkursy na idee, koncepcje, które mogą być szczególnie mobilizujące dla osób dysponujących kapitałem doświadczenia i wiedzy.
- Organizowanie konkursów na inicjatywy obywatelskie w wybranych dziedzinach wymagających rozwoju w danym subregionie, w tym rozwiązywania problemów polityki społecznej (socjalnej).

Głosowania i referenda lokalne nad proponowanymi rozwiązaniami, prezentowanymi w formie zbliżonej do „fiszek projektowych” pozwalają mieszkańcom na zapoznanie się z wachlarzem możliwości i osobiste zaangażowanie w podejmowanie decyzji, nacechowane odpowiedzialnością za odpowiednie wydatkowanie wspólnego budżetu.

Niezbędna jest również aktywność w obszarze edukacji obywatelskiej – samych obywateli, ich zrzeszeń i organizacji pozarządowych oraz pracowników JST o możliwościach i efektach jakie daje instytucja inicjatywy obywatelskiej.

W tym miejscu należy również zaznaczyć, że w celu wzmocnienia instytucji inicjatywy obywatelskiej powinien być odpowiedni zapis w programie współpracy z organizacjami pozarządowymi przewidujący zlecenie zadań z zakresu wsparcia szkoleniowo–doradczego oraz animacyjnego, w tym poprzez zlecenie zadania publicznego w ramach art. 4 ust. 1 pkt. 33 UODPP, jak również wsparcia związanego z praktyczną realizacją zasady równości szans.

Ta ostanía uwaga ma na celu zapobieżeniu populistycznemu rozdziałowi środków na projekty adresowane do tylko jednej grupy obywateli lub dla inicjatywy organizacji charakteryzujących się silnym przywództwem liderów.

III. Otwarte konkursy ofert na realizację inicjatyw obywatelskich

1. Ogłoszenie o konkursie ofert

Ogłoszenie otwartego konkursu ofert powinno spełniać kilka warunków, które są określone w art. 13 Ustawy OPP. Wszystkie samorządy posiadają obecnie praktykę ogłaszania takich konkursów, co jednak wydaje się istotnym zaleceniem język konkursów, wytycznych powinien ulec uproszczeniu i być bliższy realiów społecznych.

Termin składania ofert

Termin składania ofert powinien być odpowiednio wcześniej podany do wiadomości. Dla przykładu programy operacyjne zapowiadają orientacyjne terminy ogłoszenia konkursów oraz wskazują główne obszary tematyczne, których będą one dotyczyły. Po zaprogramowaniu kalendaria są publicznie dostępne na stronach internetowych.

Wsparcie dla Wnioskodawców – Fiszki projektowe

Dobłą i efektywną praktyką jest przyjmowanie tzw. fiszek projektowych, w których projektodawcy opisują cele i ich uzasadnienie. Pozwala to organizatorom konkursu na przejrzenie wytycznych i wskazówek oraz np. zmodyfikowanie ich zgodnie realiami wskazanymi w fiszkach. Zatem „fiszki projektowe” mogą być podstawą lepszego rozpoznania sposobu rozwiązania problemów czy podejścia do realizacji zadań przez przyszłych wnioskodawców. Z drugiej strony składający „fiszki projektowe” otrzymują informację zwrotną czy dana koncepcja wpisuje się w ramy danego konkursu. Ten tryb pozwala na zredukowanie liczby nietrafnych projektów

Wsparcie dla wnioskodawców – spotkania dotyczące konkursów

Spotkania przygotowawcze

Zarówno organizacje jak przedstawiciele administracji często wskazują na pozytywne rezultaty spotkań z interesariuszami przed ogłoszeniem konkursów lub bezpośrednio po ich ogłoszeniu. Również w okresie przygotowawczym można organizować spotkania z organizacjami zainteresowanymi składaniem projektów i wniosków. Spotkania pozwalają zweryfikować założenia konkursów czy proponowane rozwiązania we wnioskach (aplikacjach).

Zwracamy uwagę na możliwość zorganizowania wspólnego spotkania dotyczącego wspólnych kwestii konkursów a następnie podział uczestników na grupy według obszarów konkursowych. Dzięki tej metodzie współpracy uzyskuje się większe wzajemne zrozumienie, możliwość sprawnego przejścia od ogółu do szczegółowych zagadnień.

Rekomendujemy również organizowanie spotkań dotyczących specjalistycznych obszarów, w których działają organizacje pozarządowe takich jak np. turystyka, profilaktyka uzależnień, edukacja, ekologia, rozwiązania infrastrukturalne, nowoczesne technologie dla organizacji. Należy jednak zwrócić uwagę, że możliwe są działania interdyscyplinarne – jak np. przeciwdziałanie bezrobociu i rozwój sieci promocji regionu i subregionów (przekwalifikowanie np. nauczycieli na potrzeby turystyki i tworzenie punktów informacji turystycznej) i w takich przypadkach należy zwrócić uwagę, że nie należy rygorystycznie zawężać obszaru, i odpowiednio wcześniej wskazywać możliwość tworzenia partnerstw i zespołów realizacyjnych. Spotkania powinny być organizowane przez urząd lub ich przygotowanie może być zlecane organizacjom pozarządowym w terenie.

Poniżej prezentujemy zestaw rekomendacji od organizacji społecznych, dotyczących współpracy z organizacjami w zakresie organizowanych przez urzędy konkursów:

1) Organizowanie spotkań informacyjnych na temat ogłoszonych konkursów przez Departament/ Wydział organizujący je w terminie nie późniejszym niż 5 dni roboczych po ogłoszeniu konkursu. Informacja o spotkaniu powinna być zamieszczona w ogłoszeniu konkursowym, na stronie urzędu i na stronie/ podstronie adresowanej do organizacji.

Sugerowanymi elementami spotkania powinny być:

- Informacja o najczęściej popełnianych błędach na etapie składania ofert konkursowych w danym obszarze tematycznym.
- Omówienie kryteriów konkursu w tym dodatkowo punktowanych kryteriach wyboru. Ilustrowanie omówień przykładami z poprzednich konkursów.
- Stworzenie możliwości do zadawania pytań bezpośrednio podczas spotkania. Zamieszczanie pytań i odpowiedzi na nie na stronach urzędu/ departamentu/ wydziału i równoległe na stronach / podstronach adresowanych do organizacji.
- W miarę pojawiania się nowych błędów zaleca się aktualizowanie wyjaśnień.

2) Podczas spotkań konieczna jest obecność osób odpowiedzialnych za konkursy, kompetentnych w zakresie udzielania informacji dotyczących ogłoszenia, regulaminu oraz realizacji konkursu (czyli za stronę formalną), jak i osób odpowiadających merytorycznie czyli za treści konkursu zgodne z celami i zadaniami. Obok wyżej wymienionych pożądana jest obecność Pełnomocnika ds. współpracy z organizacjami lub osoby z urzędu/ wydziału/ departamentu np. UMWW

odpowiedzialnej za kontakty z NGO. Ta osoba docelowo powinna być osobą kontaktową dla organizacji.

3) Rozwiązania, odpowiedzi na pytania i dobre praktyki ze spotkań powinny być upubliczniane w terminie 2 dni roboczych po zakończeniu spotkania na stronie urzędu/ na podstronie adresowanej do organizacji i na przykład na stronie www.wielkopolskiewici.pl w formie:

- prezentacji i materiałów użytych na spotkaniu,
- pytań zadanych przez uczestników spotkania i odpowiedzi na nie.

Istotnym zaleceniem dla przekazywanych informacji jest jasność, formułowanie wyjaśnień w języku powszechnie zrozumiałym oraz w miarę możliwości podpartych przykładami.

Wsparcie dla uczestników konkursów – punkt konsultacyjny, mobilny punkt konsultacyjny

Podczas całego okresu naboru wniosków Punkt konsultacyjny powinien być dostępny dla projektodawców z całego danego regionu.

Mobilny punkt konsultacyjny jest najlepszym rozwiązaniem ponieważ pozwala na uzyskanie informacji przedstawicielom z odległych miejscowości, szczególnie z organizacji działających w oparciu o wolontariat.

Spotkania po ogłoszeniu wyników

Zaleca się organizowanie spotkań dla organizacji, którym przyznano dofinansowanie wg listy rankingowej. Organizacje te zostaną poinformowane o terminie, miejscu i agendzie spotkania w ciągu maksymalnie do 30 dni od rozstrzygnięcia konkursu, mailowo lub telefonicznie (w przypadku braku adresu e-mail) na adres/telefon wskazany w formularzu oferty. Zalecane jest uczestnictwo osób odpowiedzialnych za realizację zadania publicznego ze strony organizacji i osób odpowiedzialnych za realizację ze strony urzędu. Na spotkaniu powinny być poruszane:

- Zapisy umowy.
- Zasady kwalifikowalności i wydatkowania środków.
- Zasady dokumentowania działań.
- Obowiązki informacyjne i promocyjne oferenta.
- Zasady sprawozdawczości merytorycznej i finansowej.
- Stworzenie możliwości do zadawania pytań.

Spotkanie w gronie przedstawicieli organizacji mających doświadczenie i nowych beneficjentów konkursów pozwala tym drugim na pozyskanie praktycznej wiedzy, pozyskanie wiedzy na temat doświadczeń z rozliczaniem oraz rozwiązywaniem problemów. Dla urzędu jest to ogromna oszczędność czasu. O ile w spotkaniu nie mogą uczestniczyć przedstawiciele niektórych organizacji

to zamieszczenie informacji po spotkaniu zaoszczędzi w przyszłości czasu pracownikom urzędu a równocześnie pozwoli na transparentne informowanie i proponowanie rozwiązań akceptowalnych i dostępnych szerokiemu gronu organizacji.

Informacja o kontrolach i ich celu

Również informowanie o sposobie przeprowadzania kontroli powinno pojawić się na tym etapie. Istotnym jest by Urząd prezentował działania kontrolne z perspektywy wsparcia i znajdowania obszarów do poprawy a nie zagrożeń i kar. Zasady dotyczące kontroli określonego zadania publicznego powinny być opisane w umowie na realizację zadania publicznego. Kontrola jako taka może mieć wymiar edukacyjny dla organizacji realizującej projekt czy zadanie publiczne, która dzięki kontroli może się nauczyć lepiej realizować zadania publiczne.

Informacja o zwrotach środków z dotacji

Również kwestia zwrotu środków powinna być jasno określona i nie w formie „kary”, „zabrania pieniędzy” lecz zwrotu środków za niezrealizowane części zadań, co znacznie zmienia stosunek realizatorów projektów, zmniejsza nieuzasadnioną presję, a pozwala na sprawną alokację środków do zadań wymagających wzmocnienia finansowego.

Organizacja może w wyniku kontroli zostać zobowiązana do zwrotu określonej kwoty dotacji wraz z odsetkami, naliczanymi od dnia przekazania dotacji (zwrot dotyczy tej części dotacji, która została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, była nienależnie udzielona lub pobrana w nadmiernej wysokości).

Uczestnicy konkursów i realizatorzy zadań publicznych powinni mieć świadomość, że zwrot dotacji komplikuje także pracę urzędników i rzutuje na wysokość środków przeznaczonych na realizację zadań podobnego typu w roku następnym. Trzeba jednak pamiętać, że urzędników obowiązują przepisy o dyscyplinie finansów publicznych i muszą oni zareagować w przypadkach naruszenia postanowień umowy na realizację zadania publicznego. Reakcją taką może być zalecenie pokontrolne wskazujące zakres i termin usunięcia błędów lub wezwanie do zwrotu części lub w skrajnych, pojedynczych przypadkach całości dotacji z odsetkami.

IV. Ustawowe podłoże instytucjonalnego wsparcia organizacji pozarządowych

Instytucjonalne wsparcie organizacji pozarządowych wynika z trzech ustaw: ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawy o samorządzie gminnym i ustawy o samorządzie powiatowym.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego reguluje m.in. zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe i korzystania z tej działalności przez organy administracji publicznej w celu wykonywania zadań publicznych. Organy administracji publicznej prowadzą działalność w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 4, we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, prowadzącymi, odpowiednio do terytorialnego zakresu działania organów administracji publicznej, działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom tych organów. Współpraca ta może odbywać się w szczególności w formach:

- 1) zlecenia organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie;
- 2) wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu zharmonizowania tych kierunków;
- 3) konsultowania z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, odpowiednio do zakresu ich działania, projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności

W rozdziale drugim ww. ustawy mowa o organach administracji publicznej, które wspierają w sferze, o której mowa w art. 4, realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, prowadzące działalność statutową w danej dziedzinie; powierzają w sferze, o której mowa w art. 4, organizacjom oraz podmiotom wymienionym w pkt 1 realizację zadań publicznych.

W rozdziale piątym ww. ustawy opisane zostały zasady tworzenia i działania Rady Działalności Pożytku Publicznego, jako organu opiniodawczo-doradczego oraz pomocniczego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Do zadań Rady należy w szczególności:

- 1) wyrażanie opinii w sprawach dotyczących stosowania ustawy;
- 2) wyrażanie opinii o rządowych projektach aktów prawnych dotyczących działalności pożytku publicznego oraz wolontariatu;
- 3) udzielanie pomocy i wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji publicznej a organizacjami pożytku publicznego;
- 4) zbieranie i dokonywanie analizy informacji o prowadzonych kontrolach i ich skutkach;
- 5) uczestniczenie w postępowaniu kontrolnym;
- 6) wyrażanie opinii w sprawach zadań publicznych, zlecenia tych zadań do realizacji przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 oraz rekomendowanych standardów realizacji zadań publicznych;
- 7) tworzenie, we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, mechanizmów informowania o standardach prowadzenia działalności pożytku publicznego oraz o stwierdzonych przypadkach naruszenia tych standardów.

Ustawa o samorządzie gminnym

W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym w rozdziale drugim mowa jest o zadaniach własnych gminy, które mają służyć zaspokajaniu zbiorowych potrzeb wspólnoty. Wśród wyszczególnionych potrzeb jest także współpraca i działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W celu wykonywania zadań gmina może tworzyć jednostki organizacyjne a także zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi.

Ustawa o samorządzie powiatowym

W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym rozdział 2 art. 4 ust. 22 dotyczy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi ujęta ww. ustawach nakłada na gminę zobowiązania instytucjonalnego wsparcia organizacji pozarządowych.